

تأثیر نتیجه انتخابات ریاست جمهوری ترکیه بر جایگاه آن در منطقه

انتخابات ریاست جمهوری ترکیه در کانون توجه محافل رسانه‌ای و سیاسی جهان قرار گرفته است. کشورهای زیادی در آسیا، اروپا و حتی ایالات متحده آمریکا این انتخابات را دنبال کرده و به نتایج آن چشم دوخته‌اند....

آران نیوز/

انتخابات ریاست جمهوری ترکیه در کانون توجه محافل رسانه‌ای و سیاسی جهان قرار گرفته است. کشورهای زیادی در آسیا، اروپا و حتی ایالات متحده آمریکا این انتخابات را دنبال کرده و به نتایج آن چشم دوخته‌اند.

کمال قلیچدار اگلو، به نمایندگی از «ائتلاف ملت» و رجب طیب اردوغان، به نمایندگی از «ائتلاف جمهور» دو نامزد اصلی این انتخابات هستند. اردوغان یک شخصیت کاملاً شناخته شده می‌باشد که در انتخابات مختلف سال‌های گذشته، بارها پیروز شده است.

او که در دو دهه گذشته، در رأس هرم قدرت ترکیه قرار داشته است، به دلیل عملکردهایش در حوزه سیاست داخلی و خارجی در معرض انتقادات تندی از سوی مخالفان و منتقدان قرار دارد. انتخابات پیش رو، «سخت‌ترین آزمون اردوغان» از زمان ورود او به دنیای سیاست در اواخر دهه 1970 است.

قلیچدار اگلو که در فرانسه درس خوانده، یک سیاستمدار کمالیست و تکنوکرات است. او در تمام انتخابات‌های 20 سال گذشته در مقابل اردوغان شکست خورده است. قلیچدار اگلو، رهبر حزب جمهوری خواه خلق است که توسط کمال آتاتورک بنیان نهاده شد.

در خصوص پیش‌بینی نتیجه انتخابات، یازده نظرسنجی انجام شده که برطبق آن‌ها، فاصله رقابت بین دو نامزد اصلی بسیار کم و به نفع قلیچدار اگلو است، اما یک قاعده کلی وجود دارد که نظرسنجی‌ها فقط قسمتی از تصویر یک موضوع یا ماهیت را منعکس می‌سازند و بارها اتفاق افتاده که در عرصه‌های واقعی و میدانی، خلاف نتایج نظرسنجی‌ها مشاهده شده است.

تا زمان اخذ آراء هر اتفاقی بیفتد و با ورود آرای خاکستری، رأی اولی‌ها، تغییر روند گرایش افکار عمومی از یک نامزد به نامزد دیگر و سید آرای نامزدها جابجا شود.

سیزدهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری تاریخ ترکیه که همزمان با آن، انتخابات پارلمانی هم برگزار می‌شود، «مهم‌ترین انتخابات» در بیست سال گذشته است، چرا که اولاً بر بستر ائتلاف‌ها انجام شده و نامزدها معمولاً تابع سازوکارها و تصمیمات ائتلافی هستند. البته اردوغان نیز اگرچه به نمایندگی از ائتلاف جمهور در انتخابات حضور دارد، اما از این قاعده استثناست.

ثانیاً، نتیجه این انتخابات جدی‌ترین آزمون برای کمال آتاتورک است که در دو نامزد اصلی یعنی اردوغان و قلیچدار اگلو پیروز شود، «پیامدهای مهمی» در سیاست خارجی، نقش و موقعیت منطقه‌ای ترکیه خواهد داشت و نتیجه آن به تدریج در تحولات مربوط به سوریه، عراق، قفقاز و ... مشاهده خواهد شد؛ دقیقاً همان مسأله‌ای که باعث شده است این انتخابات از سوی کشورهای خارجی اعم از رقیبا و متحدین ترکیه با حساسیت دنبال شود.

برآیند دو موضوع فوق‌تر است که ترکیه بعد از انتخابات در حوزه‌های سیاست داخلی و خارجی، ترکیه قبل از انتخابات نخواهد بود.

در چند سال اخیر ترکیه با مسائل مهمی مواجه شده است. مشکلات اقتصادی، تورم کم سابقه، بیکاری، بحران پناهجویان و ... فعلاً در رأس مشکلات ترکیه قرار دارد که بخش عمده‌ای از آن ناشی از «سیاست‌های نادرست منطقه‌ای» است. به عبارتی حضور ترکیه در حوزه‌ها و تحولات گوناگون منطقه‌ای از سوریه تا قفقاز جنوبی آن‌هم با رویکرد تهاجمی و بعضاً حذفی، فراتر از ظرفیت‌های سیاست خارجی و منابع داخلی این کشور بوده است.

تمرکز اصلی رأی‌دهندگان بر مسائل اقتصادی و مطالبات جدی که در این زمینه دارند باعث شده تا نامزدها برنامه‌هایشان را با «نگاه به درون» تنظیم کنند. اقتصاد، به شکل بسیار برجسته و بارزی، موتور محرک تبلیغاتی انتخابات ترکیه است و نامزدها نیز به شدت روی این موضوع مانور داده‌اند؛ اگرچه رصد فضای تبلیغات نشان می‌دهد که دو نامزد اصلی به هر دلیلی عمدتاً «کلی‌گویی» می‌کنند و شعار می‌دهند.

رئیس‌جمهور بعدی برای جلوگیری از تعمیق مشکلات اقتصادی و مقابله با تبعات اجتماعی، سیاسی و امنیتی ناشی از آن، چاره‌ای جز این ندارد که روی مسائل داخل «متمرکز» شود و توان خود را صرف حل و فصل مشکلات داخلی نماید. این موضوع قطعاً باعث «کاهش نقش و بازیگری منطقه‌ای ترکیه» خواهد شد. علاوه بر این، قلیچدار اگلو با وجود تجارب سیاسی و نقاط بارز شخصی، اما فاقد «کاربردی» لازم برای ریاست جمهوری است. کاربردی اردوغان نیز در این سال‌ها تا حدودی رنگ باخته و در واقع به سیاستمداری که دوران طلایی آن پایان یافته، تبدیل شده است. طبیعی است که با ریاست جمهوری هر یک از این دو، ترکیه دیگر همانند قبل به یک تازی‌های منطقه‌ای باز نخواهد گشت.

یک نکته قابل توجه دیگر هم وجود دارد؛ اگر فرضاً نظرسنجی‌ها درست باشد و قلیچدار اگلو در دور اول یا دور دوم پیروز انتخابات شود، با یک چالش بزرگ مواجه است؛ او نامزد ائتلافی است که از مجموعه‌ای از دیدگاه‌ها و آراء متفاوت و بعضاً متضاد شامل اسلام‌گرایان، ناسیونالیست‌ها، سکولارها و لیبرال‌ها تشکیل شده است.

قوی‌ترین «نقطه اشتراک» ائتلاف ملت، کنار گذاشتن اردوغان از قدرت از طریق صندوق رأی است. ریاست جمهوری قلیچدار اگلو از این نظر، «نقطه آغاز اختلافات سیاسی و حزبی» خواهد بود که این مسأله نیز به سهم خود باعث انتقال تمرکز ترکیه از سیاست خارجی به داخل خواهد شد.

نکته پایانی در خصوص تأثیر انتخابات ترکیه بر رویکرد جمهوری اسلامی ایران است. سیاست جمهوری اسلامی ایران در قبال انتخابات ترکیه کاملاً روشن است. طبیعی است با توجه به تعاملاتی که تهران و آنکارا باهم دارند، روند و نتیجه انتخابات ترکیه برای جمهوری اسلامی ایران مهم باشد، اما قاعده اصلی این است که جمهوری اسلامی ایران، منافع ملی و اولویت‌های سیاست خارجی و رویکردهای منطقه‌ای خود را با فضای انتخاباتی هیچ کشوری تنظیم نمی‌کند.

انتخابات ریاست جمهوری ترکیه در کانون توجه محافل رسانه‌ای و سیاسی جهان قرار گرفته است. کشورهای زیادی در آسیا، اروپا و حتی ایالات متحده آمریکا این انتخابات را دنبال کرده و به نتایج آن چشم دوخته‌اند. کمال قلیچدار اگلو، به نمایندگی از «ائتلاف ملت» و رجب طیب اردوغان، به نمایندگی از «ائتلاف جمهور» دو نامزد اصلی این انتخابات هستند. اردوغان یک شخصیت کاملاً شناخته شده می‌باشد که در انتخابات مختلف سال‌های گذشته، بارها پیروز شده است.

او که در دو دهه گذشته، در رأس هرم قدرت ترکیه قرار داشته است، به دلیل عملکردهایش در حوزه سیاست داخلی و خارجی در معرض انتقادات تندی از سوی مخالفان و منتقدان قرار دارد. انتخابات پیش رو، «سخت‌ترین آزمون اردوغان» از زمان ورود او به دنیای سیاست در اواخر دهه 1970 است.

قلیچدار اگلو که در فرانسه درس خوانده، یک سیاستمدار کمالیست و تکنوکرات است. او در تمام انتخابات‌های 20 سال گذشته در مقابل اردوغان شکست خورده است. قلیچدار اگلو، رهبر حزب جمهوری خواه خلق است که توسط کمال آتاتورک بنیان نهاده شد.

درخصوص پیش بینی نتیجه انتخابات، یازده نظرسنجی انجام شده که برطبق آن ها، فاصله رقابت بین دو نامزد اصلی بسیار کم و به نفع قلیچدار اوغلو است، اما یک قاعده کلی وجود دارد که نظرسنجی ها فقط قسمتی از تصویر یک موضوع یا ماهیت را منعکس می سازند و بارها اتفاق افتاده که در عرصه های واقعی و میدانی، خلاف نتایج نظرسنجی ها مشاهده شده است.

تا زمان اخذ آراء هر اتفاقی بیفتد و با ورود آرای خاکستری، رأی اولی ها، تغییر روند گرایش افکار عمومی از یک نامزد به نامزد دیگر و سید آرای نامزدها جابجا شود. سیزدهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری تاریخ ترکیه که همزمان با آن، انتخابات پارلمانی هم برگزار می شود، «مهم ترین انتخابات» در بیست سال گذشته است، چرا که اولاً بر بستر ائتلاف ها انجام شده و نامزدها معمولاً تابع سازوکارها و تصمیمات ائتلافی هستند. البته اردوغان نیز اگرچه به نمایندگی از ائتلاف جمهور در انتخابات حضور دارد، اما از این قاعده استثناست.

ثانیاً، نتیجه این انتخابات جدای از اینکه کدام یک از دو نامزد اصلی یعنی اردوغان و قلیچدار اوغلو پیروز شود، «پیامدهای مهمی» در سیاست خارجی، نقش و موقعیت منطقه ای ترکیه خواهد داشت و نتیجه آن به تدریج در تحولات مربوط به سوریه، عراق، قفقاز و ... مشاهده خواهد شد؛ دقیقاً همان مسأله ای که باعث شده است این انتخابات از سوی کشورهای خارجی اعم از رقبای متحدین ترکیه با حساسیت دنبال شود. برآیند دو موضوع فوق این است که ترکیه بعد از انتخابات در حوزه های سیاست داخلی و خارجی، ترکیه قبل از انتخابات نخواهد بود. در چند سال اخیر ترکیه با مسائل مهمی مواجه شده است. مشکلات اقتصادی، تورم کم سابقه، بیکاری، بحران پناهجویان و ... فعلاً در رأس مشکلات ترکیه قرار دارد که بخش عمده ای از آن ناشی از «سیاست های نادرست منطقه ای» است. به عبارتی حضور ترکیه در حوزه ها و تحولات گوناگون منطقه ای از سوریه تا قفقاز جنوبی آنهم با رویکرد تهاجمی و بعضاً حذفی، فراتر از ظرفیت های سیاست خارجی و منابع داخلی این کشور بوده است.

تمرکز اصلی رأی دهندگان بر مسائل اقتصادی و مطالبات جدی که در این زمینه دارند باعث شده تا نامزدها برنامه هایشان را با «نگاه به درون» تنظیم کنند. اقتصاد، به شکل بسیار برجسته و بارزی، موتور محرک تبلیغاتی انتخابات ترکیه است و نامزدها نیز به شدت روی این موضوع مانور داده اند؛ اگرچه رصد فضای تبلیغات نشان می دهد که دو نامزد اصلی به هر دلیلی عمدتاً «کلی گویی» می کنند و شعار می دهند. رئیس جمهور بعدی برای جلوگیری از تعمیق مشکلات اقتصادی و مقابله با تبعات اجتماعی، سیاسی و امنیتی ناشی از آن، چاره ای جز این ندارد که روی مسائل داخل «متمرکز» شود و توان خود را صرف حل و فصل مشکلات داخلی نماید. این موضوع قطعاً باعث «کاهش نقش و بازیگری منطقه ای ترکیه» خواهد شد.

علاوه براین، قلیچدار اوغلو با وجود تجارب سیاسی و نقاط بارز شخصی، اما فاقد «کاریزمائی» لازم برای ریاست جمهوری است. کاریزمائی اردوغان نیز در این سال ها تا حدودی رنگ باخته و درواقع به سیاستمداری که دوران طلایی آن پایان یافته، تبدیل شده است. طبیعی است که با ریاست جمهوری هر یک از این دو، ترکیه دیگر همانند قبل به یک تازی های منطقه ای باز نخواهد گشت.

یک نکته قابل توجه دیگر هم وجود دارد؛ اگر فرضاً نظرسنجی ها درست باشد و قلیچدار اوغلو در دور اول یا دور دوم پیروز انتخابات شود، با یک چالش بزرگ مواجه است؛ او نامزد ائتلافی است که از مجموعه ای از دیدگاه ها و آراء متفاوت و بعضاً متضاد شامل اسلام گرایان، ناسیونالیست ها، سکولارها و لیبرال ها تشکیل شده است. قوی ترین «نقطه اشتراک» ائتلاف ملت، کنار گذاشتن اردوغان از قدرت از طریق صندوق رأی است. ریاست جمهوری قلیچدار اوغلو از این نظر، «نقطه آغاز اختلافات سیاسی و حزبی» خواهد بود که این مسأله نیز به سهم خود باعث انتقال تمرکز ترکیه از سیاست خارجی به داخل خواهد شد.

نکته پایانی در خصوص تأثیر انتخابات ترکیه بر رویکرد جمهوری اسلامی ایران است. سیاست جمهوری اسلامی ایران در قبال انتخابات ترکیه کاملاً روشن است. طبیعی است با توجه به تعاملاتی که تهران و آنکارا باهم دارند، روند و نتیجه انتخابات ترکیه برای جمهوری اسلامی ایران مهم باشد، اما قاعده اصلی این است که جمهوری اسلامی ایران، منافع ملی و اولویت های سیاست خارجی و رویکردهای منطقه ای خود را با فضای انتخاباتی هیچ کشوری تنظیم نمی کند.